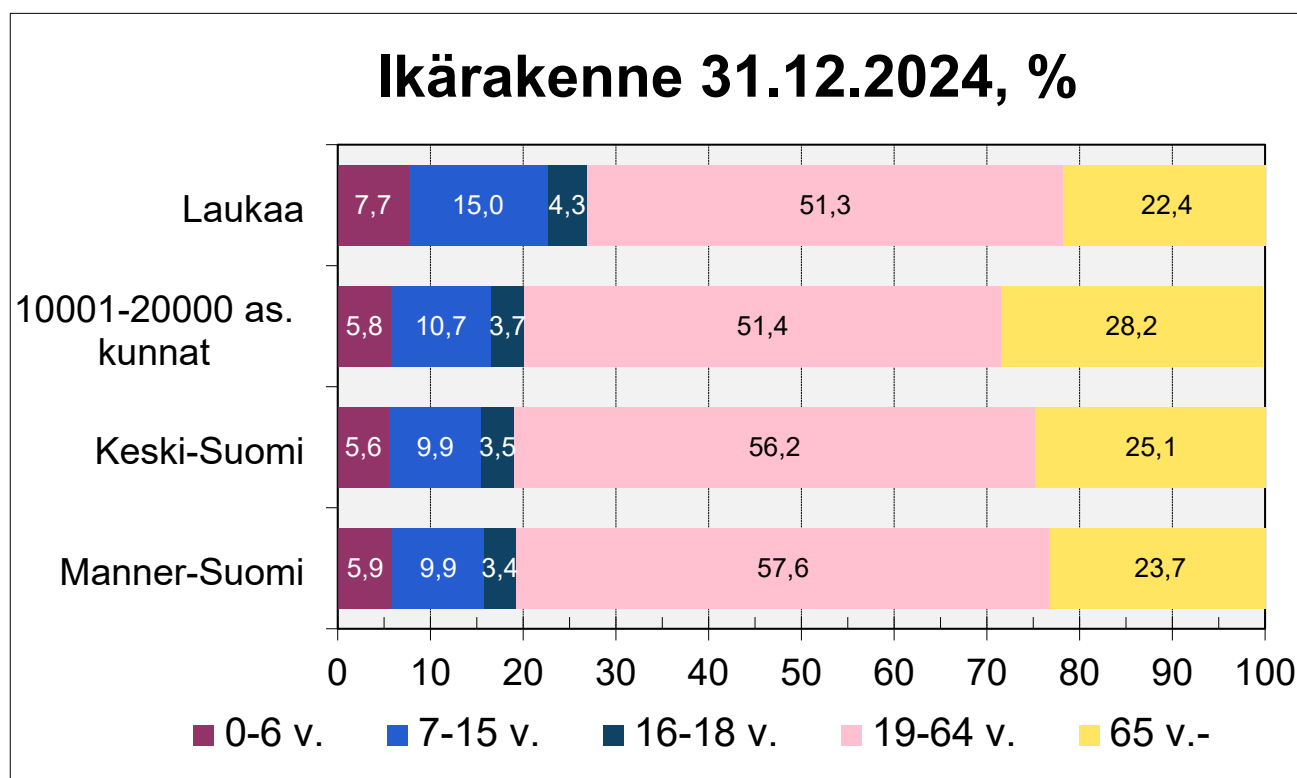

Tilastotietoja Laukaan kunnan valtionosuusjärjestelmän ongelmista johtuvasta taloudellisesti vaikeasta tilanteesta

1. Laukaan kunnan ikärakenteessa painottuvat lapset ja nuoret

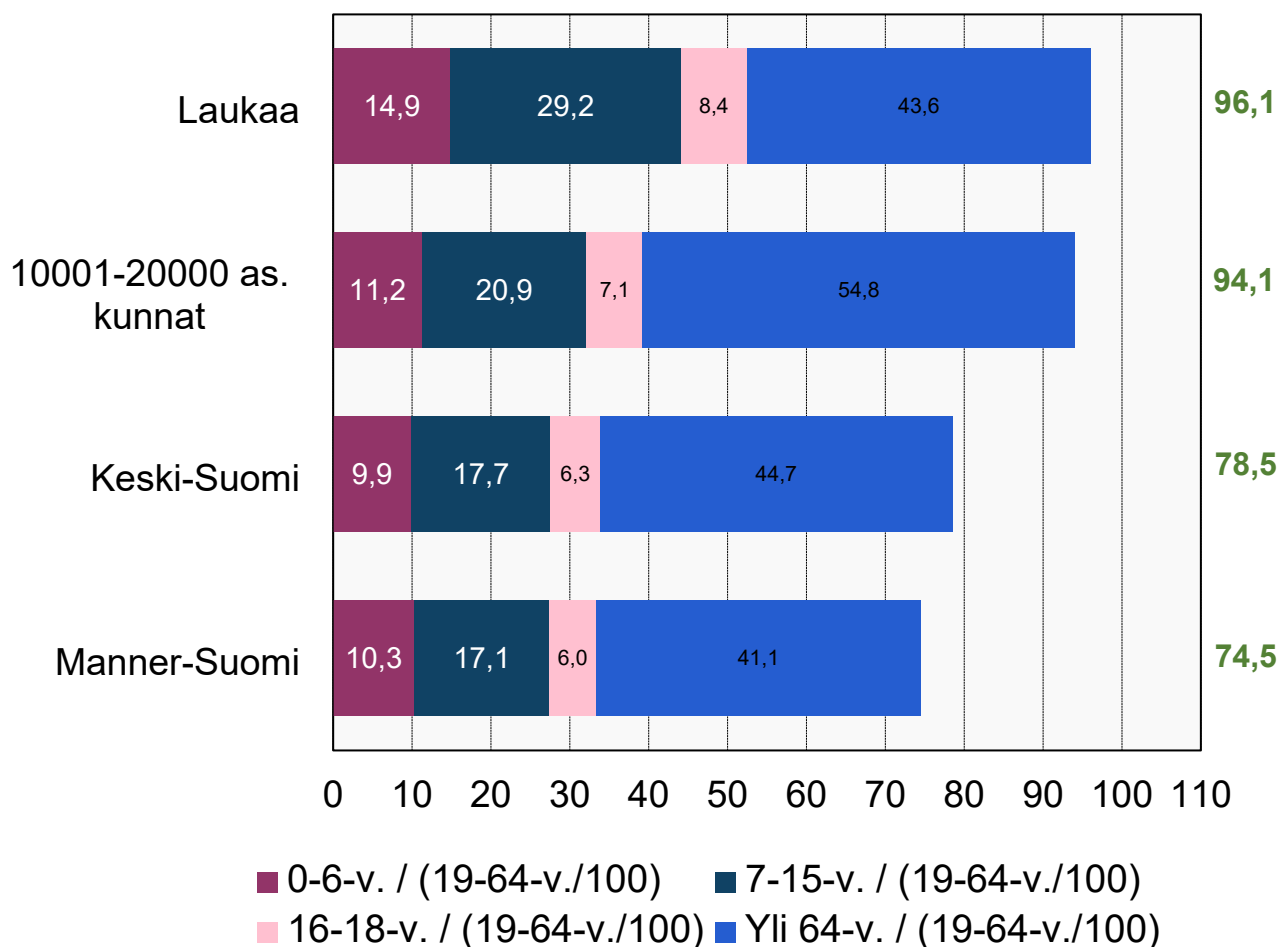
Laukaan kunnan väestörakenteessa lasten ja nuorten suhteellinen osuus poikkeaa saman kokoluokan ja koko Manner-Suomen kunnista. Alle 18-vuotiaita on n. 27 %, kun heitä Manner-Suomen kunnissa on keskimäärin 19 %. Kuntien lakisääteisistä tehtävistä suurimmat, varhaiskasvatus ja perusopetus, kohdistuu näihin ikäluokkiin, mutta myös esim. toisen asteen koulutuksen maksuttomuus on lisännyt kuntien kustannuksia alle 18-vuotiaiden ikäluokille.

2. Lasten ja nuorten määrä haastaa väestöllistä huoltosuhdetta Laukaassa

Ikärakenteesta johtuen Laukaan kunnan huoltosuhte on haasteellinen, mutta monista muista kunnista poiketen enemmän lasten ja nuorten kuin vanhusväestön määrästä johtuen.

Väestöllinen huoltosuhte 31.12.2024 (0-18 v. + yli 64 v. sataa 19-64 v. kohti)

3. Alle 18-vuotiaiden käyttökulut kunnan nykyisissä palveluissa ovat ikäryhmistä selvästi suurimmat

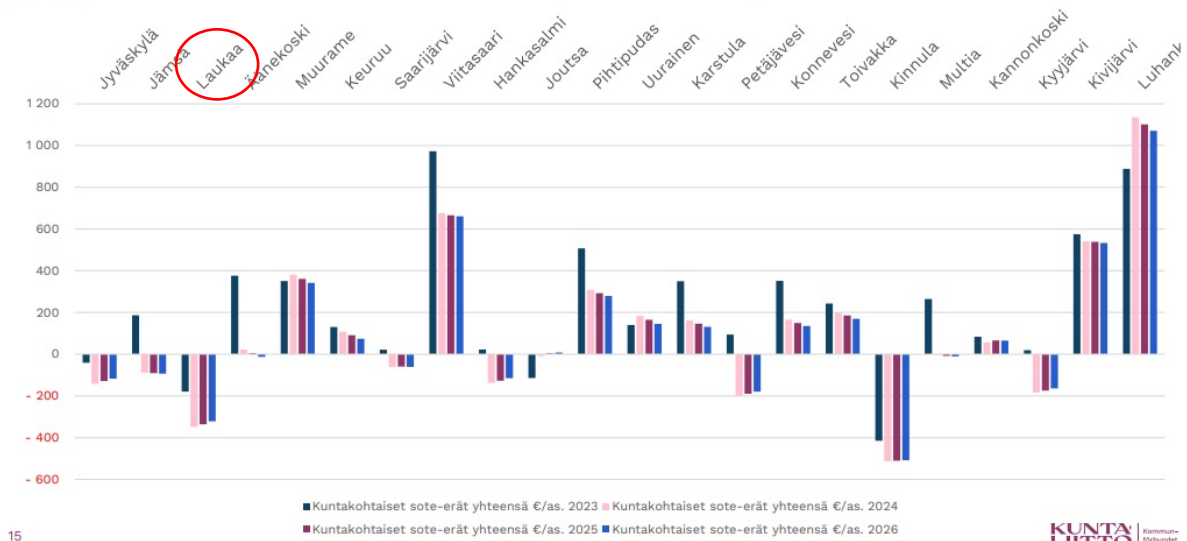
Kuntaliiton esityksestä käy ilmi kuntien nykyisten palveluiden kustannusten jakautuminen ikäryhmittäin. Käytännössä koska lakisääteisistä kuntien palveluista varhaiskasvatus ja perusopetus muodostavat valtaosan, niin erilaisissa vertailuissa, joissa rahoitusta tai kustannuksia kuntien välillä verrataan per asukas, jää huomioimatta se, että mikäli lapsia ja nuoria on paljon, myös lakisääteisten palveluiden vaatima rahoitustarve on suhteessa suurempi. Lapset ja nuoret eivät myöskään maksa kunnallisveroa, jolloin kunnan kunnallisverotuotto per asukas on vastaavalla tavalla matalampi. Vertailuissa tulisikin aina tarkastella myös vertailtavan asian suhdetta per lapsi ja nuori pelkän per asukas vertailun sijaan.

4. Historiallisten tehtävien kustannuksista aiheutuvat sote-erät vaikuttavat kunnan saamaan valtionosuusrahoitukseen merkittävästi

Kuntaliiton vertailu Keski-Suomen kuntien sote-eristä osoittaa selkeästi sen, että Laukaalla sote-erävähennykset pienentävät nykyisiin lakisääteisiin palveluihin tarkoitettuja valtionosuuksia merkittävästi. Vertailu on tehty per asukas. Vastaava vertailu per alle 15-vuotias osoittaisi tilanteen vielä selkeämmin.

Kuntakohtaiset sote-erät (muutosrajoitin ja järjestelmämuutoksen tasaus) €/as. 2023-26

5. Sotetasauserien vaikutus suhteessa nykyisiin lakisääteisiin tehtäviin konkretisoituu suhteuttamalla niitä kunnan lasten ja nuorten määrään

Alla olevaan taulukkoon on nostettu esimerkkejä vuoden 2026 valtionosuusrahoituksesta ja erityisesti sotetasauseristä suhteessa kunnan alle 15-vuotiaiden määrään. Esimerkki ei tietenkään ota huomioon esim. työllisyyden hoidon tehtävien vaikutusta kustannuksiin, mutta suhteessa edellä (kohta 3) esitettyyn Kuntaliiton analyysiin siitä, minkäikäisten palvelut tuottavat suurimman osan kunnan kustannuksista, se on kuitenkin nykyisen tilanteen ongelmallisuutta valaiseva.

Vertailussa on käytetty peruspalveluiden valtionosuuden määrää ilman verotulojen tasausta, jolloin vertailu ilmentää nimenomaan peruspalveluiden valtionosuuden väestöön ja muihin kunnan ominaisuuksiin perustuvien kriteerien tuottamaa lopputulosta valtionosuuden määrässä.

Laukaan kunta saa vuonna 2026 valtionosuutta 2.605 euroa jokaista alle 15-vuotiasta kohden. Samaan aikaan Luhangan kunta saa valtionosuutta 14.210 euroa ja Espoon kaupunki 7.826 euroa jokaista alle 15-vuotiasta kohden.

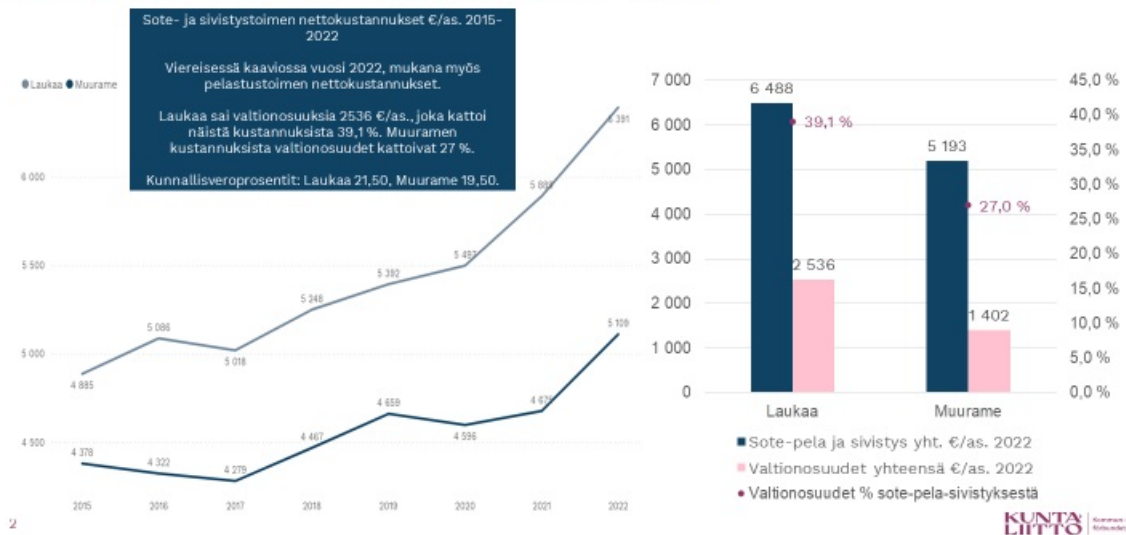
Laukaassa sotetasauserien vaikutus valtionosuuksiin on -1.794 euroa per alle 15-vuotias, kun taas Espoossa vastaava luku on +2.093 euroa.

	Väestö 2024	josta alle 15-v	Peruspalveluiden den vos (pl. verotulojen tasaus) 2026, € / as	Peruspalveluiden den vos (pl. verotulojen tasaus) 2026 € / alle 15-v	Peruspalveluiden den vos (pl. verotulojen tasaus) 2026 € / alle 15-v	Sote-erät 2026, €	Sote-erät 2026 €/ as	Sote-erät 2026 €/ alle 15-v
Laukaa	18 878	4 245	11 057 890	586	2 605	- 7 615 057	- 403	- 1 794
Luhanka	711	73	1 037 320	1 459	14 210	704 109	990	9 645
Jyväskylä	149 194	22 405	29 145 133	195	1 301	- 29 589 942	- 198	- 1 321
Espoo	320 931	60 147	470 725 837	1 467	7 826	125 899 071	392	2 093

6. Nykyinen valtionosuusjärjestelmä kohtelee saman ikärakenteen kuntia ja eri kunnissa asuvia kansalaisia hyvin eri tavoin

6 a) Kuntaliitto on vertaillut valtionosuusrahoituksen osuutta lakisääteisten tehtävien kustannuksista kahden Jyväskylän kehyskunnan välillä, joissa on suunnilleen yhtä paljon lapsia ja nuoria. Ennen hyvinvointialueuudistusta Laukaa sai valtionosuuksia 2536 €/as, joka kattoi 39,1 % sen aikaisista lakisääteisistä tehtävistä. Muuramessa valtionosuudet kattoivat 27 % lakisääteisten tehtävien kustannuksista. Laukaan kunnallisveroprosentti oli 21,50 ja Muuramessa 19,50.

Valtionosuudet vs. lakisääteiset tehtävät, kun sote oli vielä kuntien vastuulla v. 2022

6 b) Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen vuonna 2024 kunnan pääasialliset tehtävät ovat sivistystoimissa. Laukaa saa rahoitettua 29,9 % lakisääteisistä tehtävistään valtionosuuksilla, kun taas Muuramessa valtionosuudet kattavat 47,7 % lakisääteisten tehtävien kustannuksista. Laukaan kunnallisveroprosentti on 9,9 ja Muuramen 6,9. Laukaassa kunnallisverorasitus kansalaiselle on siis 43 % kireämpi kuin Muuramessa.

Valtionosuudet vs. sivistystoimen palvelut vuonna 2024

Vuonna 2024 kunnan lakisääteiset valtionosuusperusteiset tehtävät ovat sivistystoimen palveluita. Tässä kuvassa kuntien sivistyskustannusten kehitys €/as. 2015-2022. Oikealla vuoden 2024 tasoon nostetut sivistystoimen kustannukset (indeksikorotus vuoden 2022 tilinpäätöstietoihin verrattuna) ja valtionosuudet todellisina sekä ilman sote-historian vaikutusta, jos laskentaperusteena olisivat puhtaasti kuntien nykyiset tehtävät. Laukaa saa korkeampiin kustannuksiinsa vähemmän valtionosuuksia (823 €/as. / 29,9 % sivistystoimen kustannuksista kuin Muurame (1181 €/as. / 47,7 %). Jos sote-historia ei vaikuttaisi laskelmiin, tilanne kääntyisi toisin päin eli Laukaa saisi enemmän valtionosuuksia kuin Muurame.

